

DEYAN RADEV, PH.D.
PROFESSOR OF FINTECH AND BANKING
DIRECTOR OF CEE CENTRE FOR DIGITAL FINANCE

FACULTY OF ECONOMICS AND BUSINESS ADMINISTRATION
SOFIA UNIVERSITY
125 TSARIGRADSKO SHOSE BLVD., BL.3
1113 SOFIA
D.RADEV@FEB.UNI-SOFIA.BG

СОФИЯ, 21^{ВИ} ЮЛИ 2024

СТАНОВИЩЕ

НА ДОЦ. Д-Р ДЕЯН РАДЕВ
КАТЕДРА „СТАТИСТИКА И ИКОНОМЕТРИЯ“
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално 3.8. Икономика (Аналитични изследвания върху данни /Data Science/)

Тема: “Удовлетвореност и активен живот на хората в Европа на 50 и повече години: фактори, причини и политики, базирани на данни”

Автор: Михаела Ангелинова Ангелова

Научен ръководител: доц. д-р Боряна Пелова, Катедра „Статистика и иконометрия“, Стопански факултет на Софийски университет “Св. Климент Охридски”

Основание за становището: Заповеди №№. РД 38-283/03.06.2024 г и РД 38-327/20.06.2024 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” проф. д-р Георги Вълчев

Информация за автора

Михаела Ангелова е опитен професионалист в областите на моделирането на кредитен риск и градоустройството. В момента тя работи като старши валидатор на модели за кредитен риск и учен по данни в KBC Global Services, позиция, която заема от септември 2023 г., след като е заемала длъжността валидатор на модели за кредитен риск от март 2021 до септември 2023 г. Преди да се премести във финансовия сектор, Михаела натрупва значителен опит в градоустройството, работейки като урбанист в Националната агенция за териториално развитие ООД от октомври 2015 до март 2021 г. Предишните ѝ роли включват позиции в Urbanico ООД и Геоарх ООД, както и стаж в Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Нейният разнообразен опит е допълнен от

работата ѝ като журналист стажант в Сити Медия Груп, където тя отразява стратегическо планиране, инвестиционни проекти и градски дизайн.

В момента тя се подготвя за докторантура по данни в Стопанския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, която се очаква да завърши до март 2024 г. Тя притежава магистърска степен по икономика със специализация в бизнес аналитика от същия университет, завършена през октомври 2020 г. Михаела също така има магистърска степен по урбанизъм от Университета по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ) в София, завършена през 2012 г., след като е получила бакалавърска степен в същата област от УАСГ, завършена през 2010 г.

Михаела Ангелова има значителен принос в академичната област, особено в статистиката и изкуствения интелект. От октомври 2021 г. тя е хоноруван преподавател по статистика в Стопанския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Освен това, от април 2022 г. тя е гост-лектор по изкуствен интелект за бизнес и финанси, където преподава модули по напреднала вероятност и статистика. Нейните академични постижения са признати с няколко престижни награди, включително Специалната награда на 19-тия Национален конкурс „Млад икономист – 2023“ и Номинационен сертификат в същия конкурс през 2020 г. Тя също така спечели трето място и сертификат за приложимост за проекта „Насърчаване на иновации в културната индустрия на столицата“ през 2012 г. и първо място за дизайна си на „Булевард Витоша - Пешеходна зона на София“ през 2011 г. Тези отличия подчертават нейния иновативен подход и значителното ѝ въздействие както в икономическите, така и в градоустройствените дисциплини.

През 2021 г. е зачислена като докторант към Катедра „Статистика и иконометрия“ на Стопански факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Докторантката е положила успешно всички изпити в рамките на докторската програма. Отчислена е с право на защита през 2024 г.

Общият брой набрани точки от образователната програма, апробацията на научните резултати на докторанта и публикациите, покрива изискуемия брой съобразно вътрешната регламентация на СУ и Стопанския факултет.

Обща характеристика на дисертационния труд и оценка на получените резултати

Представеният дисертационен труд съдържа увод, три глави, заключение и списък на използваната литература в обем от 303 страници. За визуализиране на съдържанието са използвани над 75 фигури и 20 таблици. Цитирани са 238 литературни източници, голяма част от които са публикувани през последните десет години.

В увода се дискутира актуалността на темата, обекта и предмета, целите и задачите на изследването, изследователската теза и хипотези, методологията и ограниченията на изследването. Изследваният проблем е изключително актуален, както в научно, така и в научно-приложно отношение. Обектът и предметът на изследването са ясно и коректно формулирани. Избраната методология на изследване напълно съответства на поставените цел и задачи.

Първата част (Глава 1) представя синтезиран литературен преглед на научни разработки в областта на настоящото проучване, документи и публикации, разработени във връзка с различните вълни на проучването на SHARE през годините. В рамките на Глава 1 са идентифицирани и изследователските празнини, които дисертационния труд има за задача да попълни.

Втората част (Глава 2) представя избраната методология и всички стъпки за постигане на целите и задачите на настоящата разработка, заедно с междинните резултати, в следствие изпълнението на всяка една от стъпките. Освен това, е включено синтезирано описание на структурата, съдържанието и значението на проекта SHARE, както и основните стъпки за провеждане на лонгитюдно изследване по данните на SHARE. Във втората глава са представени и приложените техники за обработка, анализ и моделиране на данните.

В третата част (Глава 3) е представено емпиричното изследване с приложението на методологията върху обекта на настоящата разработка, а именно отговорите на респондентите на въпросите, които са част от използваната извадка от данни от проучването на SHARE. В тази част е извършено обстойно запознаване с различните характеристики от базата данни и интерпретация на получените резултати в следствие на приложените алгоритми за машинно самообучение. Тази част включва и дискусия на резултатите и анализ на вероятните причини за генерираните резултати.

Последната част на разработката представлява заключение с изводи от проведеното изследване, формулирани препоръки за дизайн и имплементиране на социални политики, насочени към отделните фактори за удовлетвореност и активен живот, и различните сфери, в които са идентифицирани неравенства по отношение на благосъстоянието на различните профили на остаряване в Европа, като е предложено и бъдещо приложение на разработката.

Оценка на получените научни и научно-приложни приноси

Обобщение на получените в дисертационния труд приноси:

- Систематизирани са методически указания с основни стъпки за провеждане на лонгитюдно изследване върху данните на SHARE, базирани на литературен преглед
- Създаден е стандартизиран подход (авторска методика) за идентифициране на промените във факторите за удовлетвореност и активен живот на хората на 50 и повече години в Европа, който може да се използва като алгоритъм за извличане на знания от данни с цел създаване на по-добри управленски политики
- Идентифицирана е комплексна структура фактори, които оказват влияние на удовлетвореността от живота и активния живот на хората на 50+ години при обичайна ситуация и по време на пандемията, съответно настъпилите промени в поведението им, като в нито едно друго проучване толкова много фактори не са разглеждани заедно и не са толкова задълбочено изследвани
- Добавено е ново знание по отношение на значимите промени в манталитета на хората на 50 и повече години в Европа след пандемията като са представени вероятните причини за това
- Резултатите от проучването са отправна точна за създаване на предложения за социални политики като авторът представя подробни предложения за такива политики, вкл. с фокус върху България
- Извършена е актуална сегментация на същите възрастни хора (включени в проучването за удовлетвореност от живота) и са изследвани различните профили на остаряване по време на глобалната пандемия, като база за сегментно-ориентирани стратегии за справяне с кризисни ситуации

Приемам всички формулирани от авторкатаа приноси.

Публикации, свързани с дисертацията

Във връзка с процедурата по публична защита докторантката е представила 3 публикации на английски език, 3 от които са в списания или конференции, индексирани в Scopus. В публикациите се анализират проблемите, разработвани в дисертационния труд.

Оценка на автореферата

Авторефератът към дисертацията на докторанта отговаря на изискванията.

Бележки и препоръки

Главите от дисертацията са преминали няколко кръга на рецензиране и са публикувани в издания, индексирани в световни бази данни. По тази причина, нямам предложения по съдържанието и насоките ми са свързани с финализирането на черновата на дисертацията:

1. Дисертационният труд може да бъде използван като основа за развитие на учебно съдържание, което ще допринесе за разбирането на теоретичните и емпиричните подходи, както и актуалното състояние в изследваната област от студентите в специализираните магистърски програми в страната.

Заклучение

Оценявам положително представения дисертационен труд. Постигнатите резултати и реализираните публикации демонстрират подготовката и уменията на автора да извършва самостоятелни научни изследвания с много високо качество. Дисертационният труд съответства на изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото приложение и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на Софийски университет „Св. Климент Охридски”. **Препоръчвам на научното жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика (Аналитични изследвания върху данни /Data Science/) на докторанта Михаела Ангелинова Ангелова.**

Дата, място:

21.07.2024 г., София

Подпис:

/ доц. д-р Деян Радев /